

กฎหมายอาญา

มาตรา 1 - 58 , 107 - 208

(บรรยายครั้งที่ 2)

อ.นวรรตน์ กลิ่นรัตน์

6 มิถุนายน 2563

กม.อาญามีผลย้อนหลังได้ : ข้อสอง

กมใหม่เป็นคุณ

มาตรา 3 กฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่าง
กับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด
ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำ
ความผิดไม่ว่าในทางใด

กม.อาญามีผลย้อนหลังได้ : ข้อสอง
กมใหม่เป็นคุณ

มาตรา 3 กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่าง
กับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด
ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำ
ความผิดไม่ว่าในทางใด

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า
กฎหมายใดเป็นคุณกว่า

1) ดูประเภทของโทษใน ม.18
ลดหนักนกลงไปตามความหนักเบา

- ประหารชีวิต
- จำคุก
- กักขัง
- ปรับ
- ริบทรัพย์สิน

กฎหมายเก่ามีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตแต่
กฎหมายใหม่ไม่มี กฎหมายใหม่เป็นคุณ

- ฎ 526 / 2548 มาตรา 18 วรรคสาม กรณีอายุต่ำกว่า 18 ปี (และ 3197/2555, 16971/2555 เป็นต้น)
- ฎ 990/2550 ขณะเกิดเหตุจำเลย อายุ 18 ปีเศษ จึงไม่ต้องห้ามมิให้นำโทษประหารชีวิตมาบังคับใช้

- ฎ 5531/2551 , 8286/2551 กฎหมายใหม่
มีแต่โทษปรับ ต้องใช้กฎหมายใหม่ (และมี
ฎ.4514/2560)

ฎ.3795/2562 ความผิดฐานมีพิษกระท่อมไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับ
อนุญาต ตามกฎหมายใหม่ มีระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท เพียงสถาน
เดียว แตกต่างกับกฎหมายเดิม ที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่
เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้นจึงต้องใช้กฎหมายที่แก้ไขใหม่ ซึ่ง
เป็นคุณมากกว่าบังคับแก่จำเลย ตาม ป.อ.มาตรา 3

2) คู่อัตราโทษในโทษประเภทเดียวกัน
เช่น โทษจำคุก ขึ้นสูงตามกฎหมายเก่า
กับใหม่ คู่ที่ต่ำกว่ากัน

- ฎ 5592/2554 ถ้าโทษเท่ากันให้ใช้
กฎหมายขณะกระทำผิด (และ
ฎ.833/2561)

ฎ. 1087/2561 กฎหมายใหม่ปรับสูงกว่ากฎหมายใหม่จึง
ไม่เป็นคุณต้องใช้กฎหมายเดิม(ฎ. 504-506/2561 และฎ.
1661/2561, 3014/2560,3303/2560,3916/2560,4012/2560,
7460/2560, 7590/2560)

ฎ.3311/2561 กฎหมายสุดการใหม่แตกต่างจากเก่าตรงที่
เพิ่ม “ให้รับของนั้น” ด้วย นอกเหนือจากเดิมที่จำคุกไม่เกิน
10 ปี หรือปรับเป็นเงิน 4 เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากร
ด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ ต้องใช้กฎหมายเก่าที่เป็นคุณกว่า

- ฎ 609 / 2546 เก่า จำ 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับ 5,000–100,000 บ. ใหม่ จำ 6 เดือน ถึง 3 ปี หรือปรับ 10,000 – 60,000 บ หรือทั้งจำทั้งปรับ จำคุก ใช้กฎหมายใหม่ ปรับใช้กฎหมายเก่า
(ฎ 3157/2555 ทำนองเดียวกัน)

3) มีโทษให้เลือกว่า

เดิม จำคุกและปรับ ใหม่ จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำคุกและปรับ ใหม่ เป็นคุณกว่า (ฎ 134/2500) เดิม จำคุกและปรับ ใหม่ จำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ แม้ โทษปรับมากกว่า ใหม่ ก็เป็นคุณกว่า (ฎ 3371/2546, 1872/2547)

- ฎ.3640/2546 ใหม่ ปรับสูงกว่า แต่ให้ลงโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนเดิม จำคุกและปรับ เท่านั้น ใหม่เป็นคุณกว่าในส่วนโทษซึ่งมีหลายสถานที่จะลงได้ ต้องใช้ใหม่ในส่วนที่เป็นคุณบังคับแก่จำเลย

- ฎ.7619/2546 เดิม จำคุก 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 10,000 ถึง 100,000 บาท ใหม่ จำคุก 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับ 20,000 ถึง 200,000 บ. หรือทั้งจำทั้งปรับ ใหม่เป็นคุณกว่าในส่วนโทษหลายสถานที่จะลงได้ (และมีฎ.55/58)

- ฎ. 55 / 2548 พ.ร.บ.ยาเสพติด ใหม่มีโทษหลายสถานให้เลือกเป็นคุณแต่โทษปรับสูงกว่าเก่า

- ฎ.4719/2559 ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกามีกฎหมายใหม่ ยกเลิกความใน ปอ.มาตรา 56 และให้ใช้ความใหม่แทนซึ่งกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิดกำหนดให้คดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ศาลจะกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ก็ได้ เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่า ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3 วรรคหนึ่ง

- ฎ.4516/2560 กฎหมายใดเงื่อนไขในการริบทรัพย์ให้
ดุลพินิจแก่ศาลมากกว่า กล่าวคือ อาจริบหรือไม่ริบก็ได้
กฎหมายนั้นเป็นคุณกว่า

4) ดูเหตุฉกรรจ์ ถ้าเก่ามีเหตุฉกรรจ์ทำให้รับ
โทษหนักขึ้น แต่ใหม่ไม่มี ใหม่เป็นคุณ
เหตุฉกรรจ์ เช่น ลักทรัพย์ 335 มา 289

5) เหตุเพิ่มโทษ เก่ามีเหตุเพิ่มโทษ แต่
ใหม่ยกเลิกเหตุเพิ่มโทษไป ใหม่เป็นคุณ

- ฎ 1826/2547 กฎหมายเก่าไม่มีเหตุวาง
โทษเป็น 3 เท่า

6) เหตุยกเว้นโทษหรือเหตุลดโทษ ใหม่มีเหตุ
ยกเว้นโทษหรือลดโทษ ใหม่เป็นคุณ

(ฎ.6517/2552 ,1411/2554 ,7892/2554)

ฎ.7892/2554 เก่า ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วน
โทษได้หนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่ง แต่ใหม่บังคับให้ลด
มาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง ใหม่เป็นคุณ

มาตรา 74 ใหม่ มาตรา 76 ใหม่ เป็นคุณ

ฎ.7618/2560 เมื่อขณะกระทำความผิดจำเลยอายุ 17 ปีเศษ การลดมาตราส่วนโทษจะต้องกระทำตามมาตรา 76 เดิม และ มาตรา 75 ที่แก้ไขใหม่ ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขใหม่กำหนดว่าถ้า ศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษให้ จำเลยกึ่งหนึ่งอันเป็นบทบัญญัติบังคับไว้เด็ดขาดมิใช่เป็นกรณี ที่ศาลเห็นสมควรลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ก็ได้อีกต่อไป การ ลดมาตราส่วนโทษตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่เป็นคุณมากกว่า จึงต้องใช้กฎหมายที่แก้ไขใหม่

ระหว่างพิจารณาของศาล ในคดีความผิด เกี่ยวกับอาวุธปืน มีกฎหมายให้นำอาวุธปืนไป มอบให้เจ้าหน้าที่แล้วจะ ไม่มีความผิด กรณี ต้องถือว่าในระหว่างนั้นกฎหมายใหม่ ยกเว้น โทษ ให้แก่ผู้มีอาวุธปืนและกระสุนปืนต้องใช้ กฎหมายใหม่แล้วพิพากษายกฟ้อง (ฎ.724/2520 และ 1040/2513)

กฎหมายเก่ามีเหตุให้จำเลยไม่ต้องรับโทษ แต่
กฎหมายใหม่ไม่มีใช้กฎหมายเดิมเป็นคุณ
- ฎ 6155/2554 ปอ.ม.277 วรรคท้ายเดิม จำเลย
แต่งงานกับผู้เสียหายไม่ต้องรับโทษ แต่กฎหมายใหม่
จำกัดอายุผู้กระทำผิดไม่เกินสิบแปดปีจึงไม่ต้องรับโทษ

67

7) ความสั้นยาวของอายุความฟ้องคดี ถ้าสั้น
กว่ายอมเป็นคุณมากกว่า

- ฎ 5445/2554 พ.ร.บ.ภาพยนตร์และ
วีดิทัศน์มีเฉพาะโทษปรับเป็นคุณกว่าในส่วนนี้
จึงมีอายุความ 1 ปี ฟ้องเกิน 1 ปี จึงขาดอายุความ

8) เจื่อนใจในการฟ้องร้องเข้มงวดต่อโจทก์มากกว่าเช่น กฎหมายใหม่ว่าคดีอาจเลิกกันได้

-ฎ. 8046 / 2540 เชื้อคดีอาญา เป็นฉบับเดียวกับคดีแพ่ง ระหว่างพิจารณาของศาลจำเลยนำเงินตามเช็คไปวาง ณ สำนักงานวางทรัพย์จนครบเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์และเพื่อมิให้ต้องรับโทษทางอาญา หนี้จึงสิ้นผลผูกพันไปก่อนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด คดีจึงเป็นอันเลิกกันตามพ.ร.บ.ฯ ใช้เช็ค 2534 มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติขึ้นภายหลัง และเป็นคุณแก่จำเลย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับ

9) ความลွ่งเลยการลงโทษถ้า

กฎหมายใหม่กำหนดไว้สั้นกว่าก็เป็นคุณกว่า
ดู ป.อ. มาตรา 98

“...ถ้ายังไม่ได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่
คำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี...เกินเวลาดังต่อไปนี้ ... จะ
ลงโทษผู้นั้นมิได้”

10) อายุความล่วงเลยการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ถ้ากฎหมายบัญญัติในภายหลัง กำหนดอายุความสั้นลงก็เป็นคุณกว่า ค.อ.ป.อ. มาตรา 100 , 101

11) คู่เงื่อนไขความรับผิดชอบทางอาญา
เข้มงวดกว่ากันหรือไม่

- ฎ 2788 / 2545 เดิมจำเลยต้องนำสืบ

กฎหมายใหม่ให้โจทก์ต้องนำสืบ

- ฎ 8961/2554 พ.ร.บ.ยาเสพติดใหม่กำหนด
องค์ประกอบความผิดกับโทษเบากว่าเป็นคุณ

- ฎ 8568 / 2559 แม้จำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน แต่จำเลยพ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี จึงอยู่ในเกณฑ์ที่จะรอกการลงโทษให้แก่จำเลยได้ตาม มาตรา 56 ที่แก้ไขใหม่ ซึ่งเป็นคุณแก่จำเลยมากกว่ากฎหมายเก่า เมื่อพฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุควรรอกการลงโทษจำคุก จึงรอกการลงโทษจำคุกให้

มาตรา 56 เดิม ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุก ไม่เกินสามปีถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน... ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษไว้...ก็ได้”

มาตรา 56 ใหม่ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี ถ้าปรากฏว่า ผู้นั้น

(1)ไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน...

(2)เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน...แต่เป็นโทษจำคุกไม่เกินไม่เกินหกเดือน

(3) เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกิน กว่าห้าปี

75

ฎ. 1864/2561 แม้มาตรา 56 ใหม่เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่าต้องใช้กฎหมายใหม่ตามมาตรา 3 แต่ตามกฎหมายใหม่ ผู้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ถ้าปรากฏว่า...เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน...ศาลจะรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอไว้ก็ได้ เมื่อปรากฏว่าคดีก่อนจำเลยได้รับโทษจำคุก 8 ปี 7 เดือน 40 วัน จึงไม่อาจรอกำหนดโทษหรือรอการลงโทษได้

ฎ. 4521/2561 คดีก่อนจำเลยได้รับโทษ จำคุก 4 ปี จึงไม่อาจรอ กำหนดโทษหรือรอการลงโทษได้

12) มีกฎหมายจำกัดขอบเขตการรวม
โทษกรณีกระทำผิดหลายกรรมต่างกัน
ตาม ป.อ. มาตรา 91

ฎ. 181 / 2527 ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำเลย เรียง
กระทง กระทงละ 5 ปี รวม 145 ปีตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา 91 ปราบกฏว่าระหว่างพิจารณา
ของศาลฎีกาได้มีกฎหมายใหม่ออกใช้บังคับเป็นคุณแก่
จำเลยซึ่งจะลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน 50 ปีตาม ป.อ.
มาตรา 91(3) จึงต้องลงโทษจำคุกจำเลยเพียง 50 ปี
(และมีฎ 2346 / 2527 และ 1895 / 2527)

ข้อสังเกต เรื่องการใช้กฎหมาย
ในส่วนที่เป็นคุณ

(1) เป็นบทบังคับว่าศาลต้องใช้กฎหมายส่วน
ที่เป็นคุณเสมอ ไม่ใช่เรื่องของดุลพินิจ
ฎ.199 – 200 / 2516, 6517/2552 ,
660/2554 ,1411/2554 และ7892/2554)

79

(2) เก่ากับใหม่ ไม่แตกต่างกัน เท่ากับว่า
กฎหมายใหม่ไม่เป็นคุณ ต้องใช้กฎหมายเก่า
คือกฎหมายในขณะกระทำผิด

- (ฎ 5398 / 2533, 5345 / 2550, 4450/2552, 5592/2554,
2079/2554, 144/2559, 5236/2560)

80

(3) “ให้ใช้...เป็นคุณ...ไม่ว่าในทางใด” คือ

ศาลมีอำนาจหยิบยกเอากฎหมาย
ทั้งฉบับเก่าและฉบับใหม่ในส่วนที่เป็นคุณแก่
ผู้กระทำผิดมาใช้คละกันได้ (ฎ. 2086/2553,
1047/2537, 4514/2560 และ 5130/2560)

81

ฎ.4683/2562 ตาม ปอ.มาตรา 1(8) (ใหม่) “กระทำชำเรา” ต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศส่งล้าอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือ ช่องปากของผู้อื่น ต่างจาก มาตรา 276 (เดิม) ที่เพียงการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น ก็เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราแล้ว อย่างไรก็ตาม วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ของมาตรา 278 (ใหม่) เรื่องการทำอนาจาร บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศส่งล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษ...” ดังนั้น กฎหมายที่แก้ไขใหม่จึงยังคงบัญญัติว่า การกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศส่งล้าอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่นยังเป็นความผิดอยู่ มิได้เป็นเรื่องที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังบัญญัติให้การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ตาม ป.อ. มาตรา 2 วรรคสอง เพียงแต่เปลี่ยนฐานความผิดจากข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิดฐานอนาจารโดยส่งล้าเท่านั้น ซึ่งตามสภาพทางธรรมชาติในการกระทำความผิดของจำเลยตาม ป.อ. มาตรา 278 วรรคสอง (ที่แก้ไขใหม่) เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่าการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา 276 วรรคหนึ่ง (เดิม) การปรับบทลงโทษจำเลยตามมาตรา 278 วรรคสอง (ที่แก้ไขใหม่) จึงเป็นคุณแก่จำเลยมากกว่า แต่โทษตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง (เดิม) ซึ่งใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิดมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปี ถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 8,000 บาท ถึง 40,000 บาท ส่วนโทษตามมาตรา 278 วรรคสอง (ที่แก้ไขใหม่) มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปี ถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 80,000 บาท ถึง 400,000 บาท กฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่มีระวางโทษจำคุกเท่ากัน แต่โทษปรับตามกฎหมายใหม่มีระวางโทษปรับที่สูงกว่าโทษปรับตามกฎหมายเดิม ต้องถือว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่เป็นคุณแก่จำเลยในส่วนนี้ จึงต้องลงโทษจำเลยตามกฎหมายเดิมซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดบังคับแก่จำเลย อันเป็นการใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยไม่ว่าในทางใดตาม ป.อ. มาตรา 3 (นอกจากนี้มีฎีกา 2982/2562)

ตัวอย่าง

- ฎ 609/46 โทษจำคุก ใหม่เบากว่าจึงเป็นคุณ ส่วนโทษปรับ ใหม่ปรับขึ้นต่ำสูงกว่าเก่า เก่าเป็นคุณกว่าใช้ที่เป็นคุณไม่ว่าทางใด
- ฎ 2086/53 ใหม่มีเพียงโทษปรับ ไม่มีจำคุกจึงเป็นคุณมากกว่า ต้องใช้ใหม่ในส่วนที่ไม่มีโทษจำคุกมาบังคับแก่คดี แต่เมื่อโทษปรับตามเก่าปรับได้เพียงไม่เกิน 20,000 บ. แต่ใหม่ปรับตั้งแต่ 200,000 – 1,000,000 บ. จึงต้องใช้โทษปรับตามเก่า (และมี ฎ.2823/53,4663/53)

83

ฎ.2108/2562 กฎหมายเก่าวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท แต่พ.ร.บ. วัตถุประสงค์ต่ออดีตและประกาศ พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท โทษจำคุกตามกฎหมายใหม่ที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดจึงเป็นคุณแก่มากกว่า ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด ตาม ป.อ.มาตรา 3

(4) ตราบใดที่คดียังไม่ถึงที่สุดศาลที่คดีนั้น
อยู่ระหว่างพิจารณา ไม่ว่าจะเป็ศาลชั้นต้น
ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ก็ต้องใช้กฎหมาย
ในส่วนที่เป็นคุณ ฎ.576/2546, 4762/2552,
1411/2554)

85

(5) จะบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาย้อนหลังให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยไม่ได้
ต้องใช้ในส่วนที่เป็นคุณ

- ฎ 3221/2522 ฟ้องปล้น หากพิจารณา
ได้ความว่ากรร โชก ลงโทษไม่ได้ (ตาม
กฎหมายเก่า)

86

(6) บังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาเป็นคุณแก่จำเลยได้ตามหลักใน
มาตรา 3

ฎ 521-522/2518 กฎหมายเดิมโจทก์ฎีกาได้
กฎหมายใหม่ถึงที่สุด โจทก์จะฎีกาให้ลงโทษ
จำเลยไม่ได้ ใช้กฎหมายใหม่

87

(7) ถ้าในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์
หรือศาลฎีกา มีการแก้กฎหมายส่วนสาร
บัญญัติโดยแก้ไขอัตราโทษให้สูง ซึ่งถ้าใช้
กฎหมายใหม่ คดีจะไม่ต้องห้ามอุทธรณ์
หรือฎีกา ดังนี้ ต้องใช้หลักกฎหมายที่เป็น
คุณแก่จำเลย

88

- ฎ 2104 / 2523

กฎหมายเดิม ห้ามโจทก์อุทธรณ์
กฎหมายใหม่ อุทธรณ์ได้
ต้องถือกฎหมายเดิม

89

(8) สำหรับกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่งแล้ว บังคับใช้ย้อนหลังได้

- ฎ 3342/2525 ร้องขอให้ศาลสั่ง
รื้ออาคารที่สร้างโดยไม่ได้รับอนุญาต
ได้ตามกฎหมายใหม่

90

ใช้กฎหมายส่วนที่เป็นคุณในกรณีคดีถึงที่สุดแล้วได้เฉพาะบางกรณี

มาตรา 3 ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

91

(1) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง . . . ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

92

- ฎ 548 / 2550 โทษตาม
กฎหมายใหม่ถึงจำคุกตลอดชีวิต
แต่จำเลยถูกจำคุกตามกฎหมายเก่า
20 ปี ไม่ต้องด้วยมาตรา 3(1)

93

(2) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิด
และตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่
ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหาร
ชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิต
ตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้
ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

- ฎ 16571/2555

94

ฎ 3157/2555 กม.เดิม แบ่งบรรจุเมทฯ ที่ถือ
เป็นการผลิตมีระวางโทษประหารชีวิต แต่กม.
ใหม่ จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่
สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท กม.ใหม่เป็นคุณกว่า
เมื่อจำเลยที่กำลังรับโทษอยู่ร้องขอ ศาลกำหนด
โทษจำเลยเสียใหม่ได้ตาม ม.3(1)

95

ถ้ากม.ใหม่ใช้บังคับตั้งแต่ก่อนคดีถึงที่สุดและเป็นคุณ
กว่า แต่ศาลไม่ได้ปรับใช้กม.ใหม่ที่เป็นคุณกว่า ต่อมาเมื่อ
คดีถึงที่สุดแล้ว จำเลยจะมายื่นขอให้ใช้กม.ใหม่โดยอ้าง
หลักตามมาตรา 3(1) ไม่ได้ ศาลฎีกาเห็นว่า หากศาลล่างไม่
ปรับใช้กม.ที่เป็นคุณให้ จำเลยชอบที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์
ฎีกาให้ศาลทราบตั้งแต่ก่อนคดีถึงที่สุดว่าขณะนั้นมีกม.
เป็นคุณกว่าออกมากแล้ว ต้องใช้กม.ที่เป็นคุณ กรณีไม่เข้า
เงื่อนไขตามมาตรา 3(1)

(ฎ.978/2502,1102/2555,8472/2554, 13831/2553,
16574/2553 และ 310/2557)

96

กรณีไม่เข้า ม.3(1) เพราะ โทษตามคำ
พิพากษาถึงที่สุดไม่หนักกว่าโทษตามที่
กฎหมายบัญญัติในภายหลัง
- ฎ 2809/2556

97

โทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด ต้องถือเอาโทษ
ที่ศาลลงก่อนลดโทษ
- ฎ 2754/2556

98

กฎหมายอาญาที่มีผลย้อนหลังได้: ข้อสาม

วิธีการเพื่อความปลอดภัย ย้อนหลังได้

99

มาตรา 12 วิธีการเพื่อความปลอดภัย จะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น และกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

100

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมี 5 อย่าง

มาตรา 39

1. กักกัน
2. ห้ามเข้าเขตกำหนด
3. เรียกประกันทัณฑ์บน
4. คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

101